Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
PEDRO CRUZ VILLALÓN
föredraget den 11 juni 2015 [1]

Mål C-572/13

Hewlett-Packard Belgium SPRL
och
Epson Europe BV
mot
Reprobel SCRL

(begäran om förhandsavgörande från Cour d'appel de Bruxelles (Belgien))

”Tillnärmning av lagstiftning — Immaterialrätt — Upphovsrätt och närstående rättigheter — Direktiv 2001/29/EG — Ensamrätt till mångfaldigande — Undantag och inskränkningar — Artikel 5.2 a och b — Undantag för reprografi — Undantag för privatkopiering — Begreppet 'rimlig kompensation' — Uppbörd av en ersättning rörande flerfunktionsskrivare avsedd som rimlig kompensation — Kumulering av schablonersättning och proportionell ersättning — Beräkningsmetod — Mottagare av rimlig kompensation — Upphovsmän och förläggare”

1. I förevarande mål ska domstolen återigen uttala sig om tolkningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället. [2] Begäran om förhandsavgörande rör närmare bestämt tolkningen av artikel 5.2 a och b, där det anges att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning får föreskriva undantag från upphovsmännens ensamrätt till mångfaldigande när det gäller reprografi respektive privatkopiering.

2. De klagande företagen i det nationella målet har, i egenskap av importör och/eller tillverkare av flerfunktionsskrivare, huvudsakligen bestritt storleken på det belopp som de avkrävts för den rimliga kompensation som ska utgå för undantaget för reprografi i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29. Domstolen ges därmed tillfälle att fördjupa sig i en bestämmelse som den haft betydligt färre tillfällen att tolka än artikel 5.2 b i samma direktiv.

1 — Originalspråk: franska.
2 — EGT L 167, s. 10.

I – **Tillämpliga bestämmelser**

A – *Unionsrätt*

3. Artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 har följande lydelse:

”2. Medlemsstaterna får föreskriva undantag eller inskränkningar från den rätt till mångfaldigande som avses i artikel 2 i följande fall:

a) För mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium utfört med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat, med undantag av notblad, under förutsättning att rättsinnehavarna får rimlig kompensation.

b) För mångfaldigande på alla typer av medier utfört av en fysisk person för privat bruk och där syftet varken direkt eller indirekt är kommersiellt, under förutsättning att rättsinnehavarna får rimlig kompensation varvid hänsyn skall tas till huruvida de tekniska åtgärder som avses i artikel 6 har tillämpats på det berörda verket eller alstret eller inte.”

4. De främsta skälen och andra bestämmelser i direktiv 2001/29 som kan vara relevanta för att lösa tvisten i det nationella målet citeras vid behov i de resonemang som förs nedan. Skäl 37 i direktivet ska emellertid citeras, vilket har följande lydelse:

”De befintliga nationella ordningarna för reprografi skapar, i den mån de förekommer, inte några större hinder för den inre marknaden. Medlemsstaterna bör ges möjlighet att besluta om undantag eller inskränkningar i fråga om reprografi.”

B – *Belgisk rätt*

5. Artikel 1.1 i lag av den 30 juni 1994 om upphovsrätt (loi du 30 juin 1994 relative au droit d’auteur et aux droits voisins) [3] har följande lydelse:

”Upphovsmannen till ett litterärt eller konstnärligt verk har ensamrätt att mångfaldiga eller att medge mångfaldigande av verket, oavsett sätt och form (direkt eller indirekt, tillfälligt eller varaktigt, helt eller delvis).

…”

6. I artikel 22.1 i den lydelse som var giltig då beslutet om hänskjutande fattades, [4] föreskrevs följande:

”När ett verk har offentliggjorts på lagenligt sätt, får upphovsmannen inte förbjuda följande:

…

4° Mångfaldigande av fragment av eller hela artiklar eller plastiska verk eller mångfaldigande av korta fragment av andra verk som överförs på grafiskt eller på liknande medium, när mångfaldigandet enbart sker för privata ändamål och inte utgör hinder för det normala utnyttjandet av verket.

3 — *Moniteur belge* av den 27 juli 1994, s. 19297 (nedan kallad upphovsrättslagen).

4 — Det ska noteras att dessa bestämmelser ändrades genom lag av den 31 december 2012 med flera ändringar, särskilt avseende rättsväsendet (loi portant des dispositions diverses, spécialement en matière de justice, du 31 décembre 2012, *Moniteur belge* av den 31 december 2012, s. 88936). Denna lag trädde i kraft den 1 december 2013, efter det att begäran om förhandsavgörande inkom till domstolen.

4ºbis Mångfaldigande av fragment av eller hela artiklar eller plastiska verk eller mångfaldigande av korta fragment av andra verk som överförts på grafiskt eller på liknande medium, när mångfaldigandet sker i illustrativt syfte eller för vetenskaplig forskning i den utsträckning som är motiverad med hänsyn till det icke-kommersiella syfte som ska uppnås och inte utgör hinder för det normala utnyttjandet av verket.

5º Mångfaldigande av ljud- och filmupptagningar som tagits fram inom familjekretsen och är avsedda för denna.”

7. Artiklarna 59–61 i upphovsrättslagen har följande lydelse:

”Artikel 59

Upphovsmän och förläggare av verk som har överförts på grafiskt eller på liknande medium har rätt till ersättning med anledning av att detta mångfaldigats på de villkor som anges i artiklarna 22 § 1.4º, 22 § 1.4ºbis, 22 bis § 1.1º och 22 bis § 1.2º.

Ersättning ska betalas av tillverkare, importörer eller gemenskapsinterna förvärvare av apparater som möjliggör mångfaldigande av skyddade verk när dessa apparater släpps ut på den nationella marknaden.

Artikel 60

En proportionell ersättning som fastställs på grundval av antalet kopior som gjorts ska betalas av fysiska eller juridiska personer som framställer kopior av verket eller, i förekommande fall, i stället för dem, av dem som mot ersättning eller kostnadsfritt ställer en apparat för mångfaldigande till andras förfogande.

Artikel 61

Konungen fastställer, genom beslut av ministerrådet, de ersättningsbelopp som avses i artiklarna 59 och 60. Ersättningen i artikel 60 får anpassas till berörda branscher.

Konungen fastställer villkoren för uttag, fördelning och kontroll av dessa ersättningar samt tidpunkten då ersättning ska betalas.

Den ersättning som föreskrivs i artiklarna 59 och 60 ska fördelas lika mellan upphovsmän och förläggare, försåvitt inte annat stadgas i internationella konventioner.

Enligt de villkor och de tillämpningsföreskrifter som han fastställer, kan konungen ålägga ett organ, som representerar samtliga upphovsrättsorganisationer, att säkerställa att ersättningen för offentlig utlåning uppbärs och fördelas.”

8. Storleken på schablonersättningen och den proportionella ersättningen fastställs genom artiklarna 2, 4, 8 och 9 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997 om ersättning till upphovsmän och förläggare för mångfaldigande för privata eller pedagogiska ändamål av verk om överförts på grafiskt eller liknande medium. [5] Artiklarna har följande lydelse: [6]

5 — *Moniteur belge* av den 7 november 1997, s. 29874 (nedan kallad kunglig förordning av den 30 oktober 1997).

6 — Siffrorna är de som framgår av meddelande från generaldirektoratet för reglering och organisation av marknaden av den 4 november 2012, om automatisk indexering av de belopp som nämns i kunglig förordning av den 30 oktober 1997 (*Moniteur belge* av den 4 november 2013, s. 83560).

”Artikel 2

§ 1. Storleken på schablonersättningen för kopiatorer fastställs till följande belopp:

1° [5,01] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mindre än 6 kopior per minut,

2° [18,39] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 6 och 9 kopior per minut,

3° [60,19] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 10 och 19 kopior per minut,

4° [195,60] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 20 och 39 kopior per minut,

5° [324,33] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 40 och 59 kopior per minut,

6° [810,33] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 60 och 89 kopior per minut,

7° [1 838,98] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mer än 89 kopior per minut.

Vid fastställandet av nivån på schablonersättningen ska hastigheten vid svartvit kopiering beaktas, även för apparater som framställer färgkopior.

§ 2. Nivån på schablonersättningen för kopiatorer och kontorsoffsetmaskiner fastställs till följande belopp:

1° [324,33] euro per kopiator,

2° [810,33] euro per kontorsoffsetmaskin.”

…

Artikel 4

För apparater som har flera funktioner som motsvarar funktionerna hos de apparater som avses i artiklarna 2 och 3 är storleken på schablonersättningen den högsta bland de som föreskrivs i artiklarna 2 och 3 som kan tillämpas på den integrerade apparaten.

…

Artikel 8

Om den ersättningsskyldige underlåter att samarbeta i enlighet med vad som fastställs i artiklarna 10–12, fastställs storleken på den proportionella ersättningen till följande belopp:

1° [0,0334] euro per kopia av det skyddade verket,

2° [0,0251] euro per kopia av det skyddade verket som gjorts med apparater som används av en läroanstalt eller en institution som bedriver utlåning till allmänheten.

De belopp som avses i det första stycket ska multipliceras med 2 för färgkopior av skyddade verk i färg.”

Artikel 9

För det fallet att den ersättningsskyldige samarbetar vid upphovsrättsorganisationens uppbörd av den proportionella ersättningen fastställs följande belopp:

1° [0,0201] euro per kopia av det skyddade verket,

2° [0,0151] euro per kopia av det skyddade verket som framställs med apparater som används av en läroanstalt eller en institution som bedriver utlåning till allmänheten.

De belopp som avses i första stycket ska multipliceras med 2 för färgkopior av skyddade verk i färg.”

9. Det samarbete som avses i artiklarna 8 och 9 definieras i artiklarna 10–12 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997. Artikel 10 har följande lydelse:

”För att anses ha medverkat till uppbörden av den proportionella ersättningen ska den ersättningsskyldige

1° ha ingett en deklaration till upphovsrättsorganisationen för den aktuella perioden i enlighet med bestämmelserna i avsnitt 3,

2° ha betalat in ett preliminärt belopp till upphovsrättsorganisationen samtidigt då deklarationen ingavs, för den proportionella ersättningen motsvarande antalet deklarerade kopior av skyddade verk multiplicerat med relevant taxa enligt artikel 9, och

3° a) antingen, med upphovsrättsorganisationens samtycke före utgången av den tidsfrist på 200 arbetsdagar räknat från den dag då deklarationen inkom till upphovsrättsorganisationen, ha beräknat antalet kopior av skyddade verk som mångfaldigats under den aktuella perioden,

b) eller ha ingett erforderliga uppgifter för utarbetande av det utlåtande som avses i artikel 14, såvitt upphovsrättsorganisationen har begärt ett utlåtande enligt den artikeln.”

10. Artikel 14 i kunglig förordning av den 30 december 1997 har följande lydelse:

”§ 1. Om den ersättningsskyldige och upphovsrättsorganisationen inte har enats om en gemensam uppskattning av antalet kopior av skyddade verk som framställts under den aktuella perioden, får upphovsrättsorganisationen begära ett utlåtande om det uppskattade antalet kopior av skyddade verk som framställts under den aktuella perioden.

Upphovsrättsorganisationen ska delge den ersättningsskyldige begäran om utlåtande inom 220 arbetsdagar räknat från den dag då den ersättningsskyldiges deklaration inkom till upphovsrättsorganisationen.Utlåtandet ska avges av en eller flera sakkunniga som ska utses

1° antingen av den ersättningsskyldige och upphovsrättsorganisationen gemensamt, eller

2° av upphovsrättsorganisationen.

Upphovsrättsorganisationen får i enlighet med tredje stycket punkt 2° endast utse en eller flera sakkunniga som godkänts av ministern.

Utlåtandet ska avges inom en tidsfrist som inte får överstiga tre månader från den tidpunkt då den eller de sakkunniga mottar begäran om utlåtandet.

§ 2. Om den eller de sakkunniga utses gemensamt av den ersättningsskyldige och upphovsrättsorganisationen, ska kostnaderna för deras arvode fördelas gemensamt mellan parterna. Om den eller de sakkunniga utses enbart av upphovsrättsorganisationen i enlighet med 1 § tredje stycket punkt 2º, får upphovsrättsorganisationen avkräva den ersättningsskyldige kostnaderna för deras arvode, förutsatt att alla villkor nedan är uppfyllda.

1° – Den ersättningsskyldige har inte tidigare ingett de uppgifter som upphovsrättsorganisationen begärt i enlighet med artikel 22, eller

— den ersättningsskyldige har till följd av en begäran om upplysningar enligt artikel 22 lämnat uppenbart oriktiga eller ofullständiga uppgifter till upphovsrättsorganisationen.

2° Upphovsrättsorganisationen har lämnat tydlig information till den ersättningsskyldige i begäran om upplysningar enligt artikel 22 om att organisationen för de fall som anges i punkt 1º kan avkräva den ersättningsskyldige ersättning för kostnaderna för ett oberoende sakkunnigutlåtande som begärs av upphovsrättsorganisationen,

3° kostnaderna för ett sakkunnigutlåtande är objektivt motiverade,

4° kostnaderna för sakkunnigutlåtandet är skäliga i förhållande till det antal kopior av skyddade verk som upphovsrättsorganisationen haft skäl att förutsätta.

…”

II – **Bakgrund till det nationella målet**

11. Bolaget Hewlett-Packard Belgium [7] importerar skrivare för hemmabruk och för yrkesmässig användning i Belgien. Bolaget importerar bland annat flerfunktionsskrivare som huvudsakligen är avsedda för utskrifter i olika hastigheter, beroende på utskriftskvalitet, men som även har skanner-, kopierings- och faxfunktioner. Dessa flerfunktionsskrivare, som är i fokus i tvisten i det nationella målet, saluförs till ett pris som vanligtvis inte överstiger 100 euro.

12. Reprobel SCRL [8] är en upphovsrättsorganisation som ansvarar för uppbörd och fördelning av den ersättning som utgör den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi.

13. Den 16 augusti 2004 sände Reprobel ett fax till HPB för att uppmärksamma företaget på att försäljning av denna typ av apparater i princip medför en avgift på 49,20 euro per apparat.

14. Trots möten och skriftväxling med Reprobel nåddes ingen överenskommelse om vilken taxa som skulle tillämpas på flerfunktionsskrivarna, och den 8 mars 2010 ingav HPB en stämningsansökan mot Reprobel vid Tribunal de première instance de Bruxelles. HPB yrkade att den domstolen skulle slå fast att bolaget inte skulle betala någon ersättning för de försålda apparaterna och, i andra hand, att den ersättning som bolaget hade betalat motsvarade den rimliga kompensation som skulle utgå i enlighet med den belgiska lagstiftningen, tolkad mot bakgrund av direktiv 2001/29. Bolaget yrkade även att Reprobel vid ett vite av 10 miljoner euro skulle förpliktas att inom ett år företa en sådan studie som avses i artikel 26 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997 om bland annat antalet omtvistade apparater och deras faktiska användning för kopiering av skyddade verk. Studien skulle även innehålla en jämförelse av denna faktiska användning med den faktiska användningen av alla andra apparater för mångfaldigande av skyddade verk.

7 — Nedan kallat HPB.

8 — Nedan kallat Reprobel.

III – **Tolkningsfrågorna och förfarandet vid domstolen**

15. Genom beslut av den 23 oktober 2013, som inkom till domstolens kansli den 8 november 2013, beslutade Cour d'appel de Bruxelles att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Ska uttrycket rimlig kompensation i artikel 5.2 a och artikel 5.2 b i direktiv 2001/29 tolkas på olika sätt beroende på om mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium utfört med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat utförts av användare i allmänhet eller av en fysisk person för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte? För det fall denna fråga besvaras jakande: På vilken grund ska det göras olika tolkningar?

2) Ska artikel 5.2 a och 5.2 b i direktiv 2001/29 tolkas så, att medlemsstaterna enligt dessa bestämmelser har rätt att fastställa rimlig kompensation för rättsinnehavare i form av:

— en schablonersättning som ska betalas av tillverkare, importörer och gemenskapsinterna förvärvare av apparater som möjliggör kopiering av skyddade verk vid utsläppande på den nationella marknaden av dessa apparater, vars belopp enbart beräknas utifrån den hastighet med vilken kopiatorn kan göra ett antal kopior per minut utan någon annan koppling till den skada som rättsinnehavarna eventuellt åsamkats, och

— en proportionell ersättning som enbart fastställs genom ett enhetligt pris som ska multipliceras med det antal kopior som gjorts som varierar beroende på om den ersättningsskyldige har samarbetat vid uppbörden av denna ersättning som ska betalas av de fysiska eller juridiska personer som gör kopior av verk, eller i förekommande fall, i stället för dem, av de som mot ersättning eller kostnadsfritt ställer en apparat för mångfaldigande till andras förfogande.

För det fall att denna fråga besvaras nekande: Vilka relevanta och sammanhängande kriterier ska medlemsstaterna iaktta för att kompensationen ska anses vara rimlig i enlighet med unionsrätten och för att säkerställa en skälig avvägning mellan de berörda personernas intressen?

3) Ska artikel 5.2 a och b i direktivet tolkas på så sätt att medlemsstaterna enligt dessa bestämmelser har rätt att tilldela förläggare av verk som skapats av upphovsmännen hälften av den rimliga kompensation som tillkommer rättsinnehavare, utan att förläggarna har någon som helst skyldighet att, ens indirekt, låta en del av den kompensation som upphovsmännen gått miste om komma de senare till godo?

4) Ska artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 tolkas så, att medlemsstaterna enligt dessa bestämmelser får införa ett icke-differentierat system för uppbörd av rimlig kompensation som tillkommer rättsinnehavare i form av ett schablonbelopp och ett belopp per kopia som implicit men med säkerhet delvis omfattar kopiering av notblad och mångfaldigande som utgör intrång?”

16. Genom mellandom av den 7 februari 2014 underrättade Cour d'appel de Bruxelles domstolen om att den godtog bolaget Epson Europé BV:s[9] frivilliga intervention i det nationella målet. Följaktligen översände domstolen, i enlighet med artikel 97.2 i domstolens rättegångsregler, de handlingar i målet som redan delgetts de parter som avses i artikel 23 i domstolens stadga till Epson.

9 — Nedan kallat Epson.

17. HPB, Epson och Reprobel, parter i det nationella målet, och den belgiska regeringen, Irland,[10] den österrikiska, den polska, den portugisiska och den finländska[11] regeringen samt Europeiska kommissionen har inkommit med skriftliga yttranden. HPB, Epson och Reprobel, den belgiska och den tjeckiska regeringen samt kommissionen yttrade sig även vid förhandlingen den 29 januari 2015.

IV – **Begreppet rimlig kompensation i artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 (fråga 1)**

18. Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida begreppet rimlig kompensation i artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 ska tolkas olika, beroende på ”om mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium utfört med någon form av fotografisk teknik med liknande resultat” utförts av ”användare i allmänhet” eller av ”en fysisk person för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte”.

19. Det ska understrykas att den första frågan från den hänskjutande domstolen inte är helt entydig, vilket framgår av såväl förslagen som motiveringarna i de motstridiga yttranden den gett upphov till. Den hänskjutande domstolen kan vid en första ytlig anblick tyckas antyda att artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 inte endast kan – utan ska – tolkas så, att hänsyn ska tas till i vilken egenskap någon utför en reprografi av ett skyddat verk och i vilket syfte den utförs, det vill säga de kriterier som avses i artikel 5.2 b i samma direktiv. Således finns det skäl att först klargöra bestämmelsens exakta innebörd och räckvidd med avseende på tvisten i det nationella målet och börja med att redogöra för den hänskjutande domstolens egna förklaringar.

A – *Den första frågans innebörd och räckvidd*

1. Den hänskjutande domstolens förklaringar

20. Den hänskjutande domstolen har anfört att domstolen hittills endast har prövat begreppet rimlig kompensation när den tolkat artikel 5.2 b i direktiv 2001/29.

21. Reprobel anförde emellertid vid den hänskjutande domstolen att endast artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 var relevant i målet i den nationella domstolen och att det fanns skäl att göra skillnad mellan undantaget för reprografi i denna sistnämnda bestämmelse och undantaget för privatkopiering i artikel 5.2 b i samma direktiv. HPB gjorde i stället gällande att artikel 5.2 b avsåg mångfaldigande på alla typer av medier och därför var tillämplig även på reprografi som utförs av en fysisk person för privat bruk.

22. Den hänskjutande domstolen har mot denna bakgrund angett att i och med att flerfunktionsskrivare även används av fysiska personer för privat bruk infinner sig frågan huruvida begreppet rimlig kompensation, vilken ska vara beroende av skadan för rättsinnehavarna, ska tolkas likadant oavsett om mångfaldigandet utförs för privat bruk eller för något annat bruk.

2. Bedömning av fråga 1

23. Hela svårigheten med den första frågan ligger i den omständigheten att den hänskjutande domstolen genom själva ordalydelsen tycks antyda att ”parametrarna” för den rimliga kompensationen för privatkopiering, vilka fastställs genom artikel 5.2 b i direktiv 2001/29, på något vis kan kumuleras med parametrarna för den rimliga kompensationen för reprografi, vilka fastställs genom artikel 5.2 a i direktivet.

10 — Irland har emellertid endast föreslagit svar på den första och den andra tolkningsfrågan.

11 — Den finska regeringen har emellertid endast föreslagit svar på den tredje och den fjärde tolkningsfrågan.

24. Jag anser emellertid inte att det är vad som avses med den första frågan.

25. Först och främst är det viktigt att understryka att den hänskjutande domstolen, såsom det följer av frågans lydelse i sig, uteslutande avser artikel 5.2 a i direktiv 2001/29, i den mån den uttryckligen och uteslutande avser ”mångfaldigande som utförs på papper eller varje annat liknande medium utfört med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat” och inte, i vidare bemärkelse, mångfaldigande som utförs med hjälp av exempelvis en flerfunktionsskrivare.

26. Den första frågan utgår sålunda inte från principen att användning av flerfunktionsskrivare kan omfattas av såväl undantaget för reprografi i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 som av undantaget för privatkopiering i artikel 5.2 b i nämnda direktiv. [12]

27. Det ska i detta avseende framhållas att det i allmänhet är möjligt att anse att användning av flerfunktionsskrivare för mångfaldigande av skyddade verk samtidigt kan omfattas av det materiella tillämpningsområdet både för undantaget för reprografi i den mening som avses i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 och för undantaget för privatkopiering i den mening som avses i artikel 5.2 b i direktivet.

28. Utöver den primära funktionen att skriva ut dokument på papper från en terminal som den är ansluten till med kabel eller trådlöst (exempelvis en dator, en surfplatta, en mobiltelefon eller en kamera) eller från ett lagringsmedium (exempelvis en extern hårddisk eller ett minneskort), kan dessa skrivare nämligen användas både för att fotokopiera eller reprokopiera verk på papper, något som omfattas av undantaget för reprografi i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29, och för att skanna in eller digitalisera samma verk och lagra dem i elektroniska filformat, [13] något som skulle kunna omfattas av undantaget för privatkopiering i artikel 5.2 b i nämnda direktiv. [14]

29. Av handlingarna i målet framgår emellertid att det för att ge ett ändamålsenligt svar till den hänskjutande domstolen inte är nödvändigt att fastställa huruvida användning av en flerfunktionsskrivare omfattas enbart av undantaget för reprografi i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 eller samtidigt, just med hänsyn till dess många funktioner, även omfattas av undantaget för privatkopiering i artikel 5.2 b i nämnda direktiv. Analogt är det inte heller nödvändigt att avgränsa tillämpningsområdet för vardera av dessa bestämmelser med avseende på nämnda skrivare eller, i vidare bemärkelse, alla typer av hybridutrustning eller hybridapparater som kan användas för analogt eller digitalt mångfaldigande av skyddade verk.

30. Det ska nämligen framhållas att den belgiska regeringen och Reprobel har gjort gällande att bestämmelserna i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 införlivats med artikel 22 § 1.4º i upphovsrättslagen och att bestämmelserna i artikel 5.2 b i nämnda direktiv införlivats med artikel 22 § 1.5º i upphovsrättslagen. Dessutom anser de att det är artikel 22 § 1.4º i upphovsrättslagen som är tillämplig i det nationella målet, inte artikel 22 § 1.5º i samma lag.

31. I detta hänseende står det klart att artikel 22 § 1.5º i upphovsrättslagen, i den version som var tillämplig när beslutet om hänskjutande fattades, faktiskt endast avsåg ”mångfaldigande av ljud- och filmupptagningar som utförs i familjekretsen och är reserverade för samma krets”. Av detta följer således att undantaget för privatkopiering inte är tillämpligt, åtminstone inte före den omarbetning av

12 — Ett argument som anfördes av generaladvokaten Sharpston i förslaget till avgörande i mål V.G. Wort m.fl. (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:34, punkt 40).

13 — I detta hänseende finns det onekligen skäl att göra åtskillnad mellan mångfaldigande av skyddade verk som sprids elektroniskt (e-böcker eller andra verk som distribueras på cd, dvd eller internet) och mångfaldigande av skyddade verk som sprids analogt (böcker, papperstidningar), eftersom ett digitalt kopierat verk liksom ett analogt verk som digitaliserats endast är lagenliga såvitt rättighetsinnehavaren har gett sitt medgivande eller det omfattas av något av undantagen i direktiv 2001/29.

14 — Se punkterna 42–45 nedan.

den 31 december 2012 som trädde i kraft den 1 december 2013, på användning av flerfunktionsskrivare, inte ens för digitalisering av skyddade verk med en skanner.[15] Den slutsatsen kan emellertid endast dras av den hänskjutande domstolen, eftersom EU-domstolen enligt fast rättspraxis inte är behörig att tolka nationell lagstiftning.

32. Det som den hänskjutande domstolen mot denna bakgrund emellertid önskar klarhet i, är enligt min mening huruvida, och i förekommande fall i vilken mån, den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi, i den mening som avses i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29, vilken normalt undantagslöst ska utgå när en flerfunktionsskrivare används för reprografi av skyddade verk, kan ”variera” beroende på om den som använder flerfunktionsskrivaren på detta sätt är vilken användare som helst eller om den används ”av en fysisk person för privat bruk och där syftet varken direkt eller indirekt är kommersiellt”, enligt lydelsen i artikel 5.2 b i nämnda direktiv.

33. Den hänskjutande domstolens fråga är således inte om de parametrar som fastställts genom artikel 5.2 b i direktiv 2001/29 kan tillämpas när artikel 5.2 a i samma direktiv är tillämplig, utan om det enligt direktiv 2001/29 är möjligt eller, i förekommande fall nödvändigt, att, i den mån den rimliga kompensationen ska fastställas utifrån den skada som rättsinnehavarna lider till följd av mångfaldigandet, anpassa den rimliga kompensationen för reprografi som utförs på flerfunktionsskrivare, beroende på om mångfaldigandet utförs av en fysisk person och för privat bruk eller av varje annan person för andra ändamål.

34. Med andra ord ankommer det på domstolen att slutligen noggrant fastställa huruvida och, i förekommande fall, i vilken mån, direktiv 2001/29 tillåter eller förpliktar de medlemsstater som valt att genomföra undantaget för reprografi i artikel 5.2 a och, som i det aktuella nationella målet, inrättat både en schablonersättning och en proportionell ersättning för användning av flerfunktionsskrivare för att finansiera den rimliga kompensation som föreskrivs i den bestämmelsen, att i varje fall ta hänsyn till huruvida nämnda skrivare används av fysiska personer för privat bruk.

B – *Huruvida det föreligger en skyldighet att differentiera uppbörden av den rimliga kompensationen utifrån flerfunktionsskrivarnas användning*

35. Det ska erinras om att medlemsstaterna i enlighet med artikel 5.2 i direktiv 2001/29 inte är skyldiga utan endast har rätt att i sin nationella lagstiftning införa de i artikel 5.2 och 5.3 angivna undantag eller inskränkningar avseende den ensamrätt till mångfaldigande av verk som skyddas genom upphovsrätten enligt artikel 2, däribland undantaget för reprografi i artikel 5.2 a och undantaget för privatkopiering i artikel 5.2 b.

36. En medlemsstat, som beslutar sig för att införa ett undantag för reprografi eller ett undantag för privatkopiering, är emellertid skyldig att i enlighet med artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 föreskriva en rätt till rimlig kompensation för innehavarna av ensamrätten till mångfaldigandet.[16]

37. Domstolen har angett att begreppet rimlig kompensation, som är en nödvändig gemensam beståndsdel för undantaget för reprografi och undantaget för privatkopiering, är ett självständigt begrepp i unionsrätten som ska tolkas enhetligt i alla medlemsstater.[17] Detta innebär bland annat att medlemsstaterna, om de beslutar sig för att införa ett undantag för reprografi eller ett undantag för privatkopiering, inte längre fritt kan precisera parametrarna för den rimliga kompensationen, som utgör en viktig beståndsdel, på ett inkonsekvent och icke-harmoniserat sätt.[18]

15 — Det följer emellertid av den rapport till kungen som föregick kunglig förordning av den 30 oktober 1997 att denna möjlighet redan hade beaktats.

16 — Se dom Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 19) och där angiven rättspraxis.

17 — Se dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 33).

18 — Se dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 36) och dom ACI Adam m.fl. (C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 49).

38. Domstolen har emellertid även funnit att medlemsstaterna, i och med att direktiv 2001/29 inte uttryckligen reglerar frågan, har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att, under iakttagande av principen om icke-diskriminering, avgränsa de olika beståndsdelarna i det system för rimlig kompensation som de därmed ska inrätta, bland annat när det gäller att fastställa vilka personer som ska vara skyldiga att betala denna kompensation och att fastställa formen för, de närmare bestämmelserna för och nivån på kompensationen. [19]

39. Den rimliga kompensationen ska emellertid, såsom domstolen vid flera tillfällen har framhållit, beräknas på grundval av den eventuella eller faktiska skadan [20] för rättsinnehavaren till följd av den omständigheten att det införs ett undantag från ensamrätten till mångfaldigande. [21]

40. Det är mot bakgrund av dessa grundläggande riktlinjer som den hänskjutande domstolens första fråga ska besvaras.

41. I förevarande fall finns det skäl att först och främst påpeka att undantaget för reprografi och undantaget för privatkopiering avgränsas i artikel 5.2 a respektive 5.2 b i direktiv 2001/29 med helt motsatta kriterier. [22] Undantaget för reprografi ”definieras” utifrån underlaget för mångfaldigandet (”på papper eller varje annat liknande medium”) och metoden för mångfaldigandet (”någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat”), medan undantaget för privatkopiering definieras utifrån det medium som används för mångfaldigandet (”alla typer av medier”) men framför allt vem som utför mångfaldigandet (”en fysisk person”) och syftet med mångfaldigandet (”för privat bruk och där syftet varken direkt eller indirekt är kommersiellt”).

42. Dessa preciseringar är egentligen inga kriterier som definierar de båda undantagen, utan snarare beståndsdelar som gör det möjligt att avgränsa de respektive områdena och därmed, i någon mån, fastställa tillämpningsområdet med avseende på person och i tiden, men med olika formuleringar och på olika sätt.

43. I artikel 5.2 b i direktiv 2001/29, som inte är aktuell i tvisten i det nationella målet, görs således en dubbel avgränsning för att fastställa tillämpningsområdet med avseende på person för undantaget för privatkopiering. För att ett mångfaldigande av skyddade verk ska betraktas som privatkopiering får det endast utföras av fysiska personer, och det får endast ske för privat bruk och i ett syfte som varken direkt eller indirekt är kommersiellt. Följaktligen får den rimliga kompensationen, som av denna anledning utan undantag ska utgå vid varje mångfaldigande av ett skyddat verk, endast avkrävas de sistnämnda. Denna bestämmelse inskränker däremot inte, eller åtminstone inte uttryckligen, det materiella tillämpningsområdet för undantaget för privatkopiering. I detta avseende anges endast att bestämmelsen ska tillämpas oavsett på vilket medium mångfaldigandet sker. Det följer faktiskt av domstolens rättspraxis att det egentligen är artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 som inskränker det materiella tillämpningsområdet för undantaget för privatkopiering till att enbart omfatta digitalt mångfaldigande.

44. Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29, den enda bestämmelsen som är aktuell i tvisten i det nationella målet, avgränsar i huvudsak det materiella tillämpningsområdet för undantaget för reprografi på tre sätt och innehåller följaktligen även en negativ definition av undantaget för privatkopiering. Undantaget för reprografi omfattar endast mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium utfört med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat, med undantag av notblad.

19 — Se dom Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punkterna 19, 20, 30–41, 57 och 59) och där angiven rättspraxis.

20 — Se särskilt skäl 35 i direktiv 2001/29 och dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 39).

21 — Dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 42), dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 47), dom ACI Adam m.fl. (C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 55) och dom Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 21).

22 — Såsom generaladvokaten Sharpston framhöll i sitt förslag till avgörande i mål VG Wort m.fl. (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:34, punkt 39).

45. Såsom domstolen framhållit, följer det av ordalydelsen i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 att det görs en åtskillnad mellan det medium som används vid mångfaldigandet, nämligen mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium, och sätt som mångfaldigandet utförs på, nämligen genom någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat. [23]

46. Det medium som mångfaldigandet utförs på ska vara papper, vilket uttryckligen anges, eller ”ett annat medium med liknande egenskaper, det vill säga egenskaper som är jämförbara och likvärdiga med papprets egenskaper”. [24] Därmed utesluts alla medier för mångfaldigande som inte är analoga, det vill säga bland annat digitala medier. [25]

47. Det sätt på vilket mångfaldigandet på papper eller varje annat liknande medium utförs, avser inte endast fotografisk teknik utan även ”annan process med liknande resultat”. Härvid åsyftas alla andra sätt som gör det möjligt att uppnå ett resultat som liknar det som kan uppnås med fotografisk teknik, det vill säga analog återgivning av ett skyddat verk eller annat alster. [26] Domstolen har således angett att det aktuella undantaget inte är grundat på den teknik som används, utan snarare på det resultat som ska uppnås. [27]

48. Domstolens praxis innebär således att den funktion hos flerfunktionsskrivaren som gör att skyddade verk kan mångfaldigas på papper omfattas av undantaget för reprografi i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29. Skannerfunktionen däremot, som gör det möjligt att mångfaldiga skyddade verk i elektronisk form, det vill säga att digitalisera skyddade verk på papper, skulle kunna omfattas av undantaget för privatkopiering i artikel 5.2 b i nämnda direktiv. Såsom jag redan framhållit, [28] berörs emellertid inte denna aspekt av de tolkningsfrågor som ställts till domstolen, eftersom den nationella lagstiftaren inte hade beaktat detta alternativ, åtminstone inte före den översyn av den 31 december 2012 som trädde i kraft den 1 december 2013, efter det att begäran om förhandsavgörande getts in till domstolen.

49. Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 innehåller däremot ingen inskränkning av egenskapen hos den person som utför mångfaldigandet eller av syftet med mångfaldigandet. Följaktligen ska den rimliga kompensation som enligt undantaget för reprografi undantagslöst ska utgå för varje mångfaldigande av ett skyddat verk, i princip avkrävas varje person som utför ett sådant mångfaldigande. [29]

50. Av resonemanget ovan följer att artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 inte innehåller någon uttrycklig förpliktelse, vilket är den fråga som ställts till domstolen, och inte heller något formellt förbud för de medlemsstater som valt att genomföra undantaget för reprografi, att anpassa uppbörden av den rimliga kompensation som ska betalas när flerfunktionsskrivare används för mångfaldigande av skyddade verk till syftet med mångfaldigandet och egenskapen hos den person som utför mångfaldigandet.

51. Det ska i synnerhet understrykas att den hänskjutande domstolens första fråga inte kan ges det kortfattade svaret att det är uteslutet med en sådan anpassning i och med att det i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29, till skillnad mot i artikel 5.2 b, inte görs någon åtskillnad beroende på egenskapen hos den person som utför mångfaldigandet och syftet med mångfaldigandet, enligt den enkla maximen att någon åtskillnad inte ska göras om ingen åtskillnad görs i lagen (*ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*).

23 — Se dom VG Wort m.fl. (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, punkt 64).

24 — *Ibidem*, punkt 65.

25 — *Ibidem*, punkt 67.

26 — *Ibidem*, punkt 68.

27 — *Ibidem*, punkt 69.

28 — Se punkterna 29–31 ovan.

29 — Här ska det framhållas att detta tycks vara fallet i det nationella målet, enligt vad som framgår av den belgiska regeringens förklaringar.

52. Min första slutsats blir således att medlemsstaterna, för att finansiera den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29, inte är skyldiga att inrätta något system för uppbörd av avgifter på flerfunktionsskrivare och/eller användning av sådana skrivare som är differentierat utifrån egenskapen hos den person som använder dem och/eller i vilket syfte de används.

53. Den andra rimliga slutsatsen är att det emellertid är tillåtet för medlemsstaterna att inrätta ett sådant differentierat system, dock under förutsättning att nämnda kompensation står i förhållande till skadan för rättsinnehavarna till följd av detta undantag, vilket innebär att en sådan differentiering måste vila på objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande kriterier,[30] såsom följer nedan av prövningen av den andra tolkningsfrågan från den hänskjutande domstolen.

54. Följaktligen föreslår jag att domstolen som svar på den första frågan ska slå fast att artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att medlemsstaterna, för att finansiera den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi enligt denna bestämmelse, inte har någon skyldighet – men väl en möjlighet – att inrätta ett system för uppbörd av en avgift på flerfunktionsskrivare och/eller deras användning som är differentierat utifrån egenskapen hos den person som använder dessa skrivare och/eller i vilket syfte de används, förutsatt att nämnda kompensation fortfarande är proportionerlig till den skada som rättsinnehavarna lider till följd av införandet av detta undantag och att denna differentiering vilar på objektiva, klara och tydliga och icke-diskriminerande kriterier.

V – **Fastställelsen av en schablonersättning och en proportionell ersättning för att finansiera den rimliga kompensationen (fråga 2)**

55. Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 5.2 a och 5.2 b i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att medlemsstaterna, i syfte att finansiera den rimliga kompensation som föreskrivs för rättsinnehavare i dessa bestämmelser, har rätt att inrätta ett dubbelt ersättningssystem, baserat på en schablonersättning och en proportionell ersättning, som det aktuella i det nationella målet, i synnerhet mot bakgrund av den skäliga avvägning mellan de olika berörda personernas intressen som medlemsstaterna ska garantera.

56. Innan jag besvarar den hänskjutande domstolens andra fråga ska jag erinra om huvuddragen i den schablonersättning och den proportionella ersättning som är aktuell i det nationella målet. Därefter redogör jag för den hänskjutande domstolens förklaringar.

A – *De huvudsakliga beståndsdelarna i det belgiska systemet för schablonersättning och proportionell ersättning*

57. När skyddade verk mångfaldigas enligt undantaget för reprografi i artikel 22 § 1.4° i upphovsrättslagen, har upphovsmän till och förläggare[31] av verk på ett grafiskt eller analogt medium rätt till en rimlig kompensation som finansieras genom en schablonersättning enligt artikel 59 i upphovsrättslagen och en proportionell ersättning enligt artikel 60 i upphovsrättslagen.

58. Schablonersättningen ska betalas av tillverkare, importörer och gemenskapsinterna förvärvare för apparater som möjliggör kopiering av skyddade verk när dessa apparater släpps ut på marknaden på det belgiska territoriet. I artikel 1 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997 definieras en importör och en gemenskapsintern förvärvare som importörer och förvärvare vilkas affärsverksamhet utgörs av

30 — Se, beträffande detta krav, dom Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punkterna 30–41).

31 — Den tredje tolkningsfrågan från den hänskjutande domstolen rör just dessa båda kategorier av mottagare av en rimlig kompensation.

distribution av apparaterna. Ersättningens storlek fastställs i artikel 2 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997 och baseras på den högsta kopieringshastigheten i svartvitt för den aktuella apparaten. Ersättningen för flerfunktionsskrivare av den typ som är aktuell i det nationella målet (20–39 kopior i minuten) är 195,60 euro.

59. Den proportionella ersättningen ska betalas av fysiska och juridiska personer som framställer kopior av skyddade verk eller, i förekommande fall, i deras ställe, av personer som mot vederlag eller kostnadsfritt ställer en apparat för mångfaldigande till andras förfogande, [32] när det skyddade verket kopieras. [33] Storleken på ersättningen ska beräknas utifrån antalet kopior som utförs med varje apparat och en taxa som varierar beroende på om den ersättningsskyldige samarbetar vid uppbörden. Ersättningen fastställs till 0,0201 euro per kopia av skyddade verk om den ersättningsskyldige har samarbetat och till 0,0334 euro om denne inte har samarbetat. [34]

60. Detta samarbete definieras i artiklarna 10–12 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997. Ett standardiserat samarbete ska tillämpas på läroanstalter och offentliga utlåningsinrättningar, [35] och ett allmänt samarbete ska tillämpas på andra ersättningsskyldiga, [36] oavsett deras egenskaper, [37] på ett sätt som varierar beroende på kriterier som specificeras i artikel 12.3 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997.

61. För att anses ha samarbetat ska den ersättningsskyldige till den proportionella ersättningen bland annat och i allmänhet ha uppfyllt sina deklarationsskyldigheter till upphovsrättsorganisationen för den aktuella perioden och betalat in ett provisoriskt belopp motsvarande det deklarerade antalet kopior av skyddade verk (allmänt samarbete) eller ett antal kopior av skyddade verk som fastställts utifrån en standardiserad tabell (standardiserat samarbete).

B – *Den hänskjutande domstolens förklaringar*

62. Den hänskjutande domstolen har först och främst, i enlighet med domstolens praxis, understrukit att den rimliga kompensationen måste beräknas på grundval av den skada som upphovsmannen till de skyddade verken lidit till följd av införandet av undantaget. Den hänskjutande domstolen har emellertid påpekat att domstolen funnit att redan apparaternas kapacitet att framställa kopior var tillräcklig grund för en rimlig kompensation och anser att det inte är utrett i vilken mån det är möjligt att fastställa en sådan kompensation utan att det blir godtyckligt.

63. Den hänskjutande domstolen har för övrigt angett att medlemsstaterna, utan att bortse från att kompensationen inte kan skiljas från de omständigheter som utgör skadan, ska ta hänsyn till de mest relevanta kriterierna när de ska fastställa storleken på den rimliga kompensationen. Därmed infinner sig frågan huruvida de har rätt eller är skyldiga att inte föreskriva någon kompensation när skadan är mycket liten.

64. Den hänskjutande domstolen har vid prövningen av den belgiska lagstiftningen konstaterat att det är den högsta hastigheten för svartvit kopiering per minut som beaktats som det mest relevanta kriteriet. Hänsyn har inte tagits till om apparaten varit avsedd för privat eller kommersiellt bruk eller till dess tekniska egenskaper, exempelvis om den haft flera olika funktioner. Den hänskjutande

32 — Se artikel 60 i upphovsrättslagen, till vilken det hänvisas i artikel 1.14° i kunglig förordning av den 30 oktober 1997 och i vilken definieras vem som är skyldig att betala den proportionella ersättningen.

33 — Se artikel 15 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997.

34 — Motsvarande ersättningsnivåer är 0,0251 respektive 0,0151 euro per kopia av ett skyddat verk som utförts med en apparat som används av för läroanstalter och offentliga utlåningsinrättningar. De ska för övrigt multipliceras med två för färgkopior.

35 — Artikel 11 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997. Dessa inrättningar definieras i artikel 1.16° och artikel 1.17° i nämnd kunglig förordning.

36 — Artikel 12 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997.

37 — Se förklaringarna i rapport till konungen inför kunglig förordning av den 30 oktober 1997, *Moniteur belge*, s. 29874, på s. 29895.

domstolen har även påpekat att schablonersättningen visserligen inte får överstiga en viss procentandel av apparatens pris när det gäller skannrar, men att det inte är möjligt att hänföra sig till apparatens pris när det gäller övriga apparater, särskilt inte flerfunktionsapparater, vilka ska påföras det högsta tillämpliga beloppet.

65. Av detta har den hänskjutande domstolen dragit slutsatsen att man kan fråga sig om den schablonersättning som tillverkare och importörer krävs på, tillsammans med den proportionella ersättning som ska betalas av användarna, inte överstiger ersättningen av den skada som uppkommit till följd av användningen av nämnda skrivare, om den är rimlig och om den utgör en skälig avvägning mellan rättsinnehavarnas intressen och intressena hos de skyddade verkens användare.

C – *Bedömning*

1. Huruvida frågan kan tas upp till sakprövning

66. Det finns inga skäl att uppehålla sig mer än nödvändigt vid frågan huruvida den andra tolkningsfrågan kan tas upp till sakprövning. Detta har bestritts av Reprobel, men kan knappast betvivlas. Visserligen avser tvisten i det nationella målet huvudsakligen tillverkare av flerfunktionsskrivare som, i den egenskapen, endast är skyldiga att betala schablonersättningen och inte den proportionella ersättningen. Emellertid står det klart att den hänskjutande domstolens andra fråga avser var och en av de båda aktuella ersättningarna och det dubbla ersättningssystemet i dess helhet.

2. Prövning i sak

67. Mot bakgrund av tillämpningsområdet för den tillämpliga nationella lagstiftningen och av ovan anförda skäl, är det lämpligt att inledningsvis erinra om att det saknas skäl för domstolen att tolka bestämmelserna i artikel 5.2 b i direktiv 2001/29.

68. Det ska vidare erinras om att domstolens praxis beträffande undantaget för privatkopiering i artikel 5.2 b i direktiv 2001/29 kan tillämpas analogt på undantaget för mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium i artikel 5.2 a i samma direktiv, varvid den grundläggande principen om likabehandling i artikel 20 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska iakttas. [38]

69. Det följer av domstolens praxis att syftet med den rimliga kompensationen är att ge upphovsmännen skälig ersättning för användningen av deras skyddade verk, så att den ska betraktas som en ersättning för upphovsmannens skada. [39] Således måste den med nödvändighet beräknas med utgångspunkt från kriteriet avseende den skada som upphovsmännen till de skyddade verken lider till följd av införandet av det aktuella undantaget, i detta fall undantaget för reprografi. [40]

70. Domstolen har även angett att medlemsstaterna, i den mån bestämmelserna i direktiv 2001/29 inte uttryckligen reglerar denna fråga, har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att fastställa ersättningens form, finansiering, uppbörd och eventuella nivå. [41]

38 — Dom VG Wort m.fl. (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, punkt 73).

39 — Se dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkterna 39 och 40) och dom VG Wort m.fl. (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, punkt 75).

40 — Se dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 42) och dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 47).

41 — Se skäl 35 i direktiv 2001/29 och dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 37), dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 20) och dom Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 20).

71. I synnerhet ankommer det på medlemsstaterna att på sina territorier fastställa de mest relevanta kriterierna för att inom unionsrättens gränser säkerställa respekten för detta direktiv, med hänsyn till de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall. [42] I detta hänseende ska det preciseras att detta inte innebär att de är skyldiga att ”välja”, bland kriterier som för övrigt inte är fastställda, de mest relevanta, utan det ankommer endast på dem att under iakttagande av målen i direktiv 2001/29 och de allmänna målen i unionsrätten fastställa de kriterier som de anser vara relevanta.

72. Visserligen regleras för övrigt inte heller vem som är betalningsskyldig för den rimliga kompensationen uttryckligen i direktiv 2001/29, vilket innebär att medlemsstaterna har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning även i det avseendet. [43] I princip ankommer det emellertid på den person som har orsakat en sådan skada, det vill säga den som utfört mångfaldigandet av det skyddade verket utan att först inhämta rättsinnehavens medgivande, att ersätta skadan genom att finansiera den rimliga kompensation som tillkommer rättsinnehavaren. [44]

73. Domstolen har emellertid medgett att det finns praktiska svårigheter med att identifiera de personer som genom att utföra sitt mångfaldigande vållar en skada för rättsinnehavarna till ensamrätten till mångfaldigande och att se till att de ersätter rättsinnehavarna. [45] Dessutom har domstolen understrukit att den skada som kan följa av varje enskild användning för privat bruk kan visa sig obetydlig, varvid det inte uppkommer någon betalningsskyldighet, såsom anges i den sista meningen i skäl 35 i direktiv 2001/29. [46]

74. Domstolen har följaktligen medgett att medlemsstaterna, för att finansiera den rimliga kompensationen, har rätt att införa en avgift, som inte belastar dem som använder utrustning och apparater för mångfaldigande av skyddade verk som vållar rättsinnehavarna en skada, utan dem som förfogar över denna utrustning och, i denna egenskap, rättsligt eller faktiskt ställer utrustningen till privatpersoners förfogande eller tillhandahåller dem en tjänst i form av mångfaldigande. [47]

75. I syfte att garantera en skälig avvägning mellan intressena hos innehavarna av ensamrätten till mångfaldigande och intressena hos användarna av utrustning och apparater, måste ett sådant system först och främst möjliggöra för de betalningsskyldiga att låta kostnaden för denna ersättning få genomslag på priset för att tillhandahålla användarna utrustningen eller på priset för att tillhandahålla mångfaldigandetjänsten, så att nämnda användare i slutändan bekostar kompensationen. [48] Vidare måste systemet bygga på ett nödvändigt samband mellan en tillämpning av avgiften på nämnda

42 — Se dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkterna 21 och 22). Se även, analogt, dom VEWA (C-271/10, EU:C:2011:442, punkt 35).

43 — Se, beträffande undantaget för privatkopiering, dom Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, punkt 23) och dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 20). Se, beträffande undantaget för reprografi, dom VG Wort m.fl. (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, punkt 74).

44 — Se dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkterna 44 och 45), dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 23) och dom ACI Adam m.fl. (C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 51).

45 — Se dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 46), dom Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, punkt 27), dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 24) och dom Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 23).

46 — Se dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 46).

47 — Se, beträffande undantaget för privatkopiering, dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkterna 46 och 50), dom Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, punkterna 27 och 29), dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 24) och dom Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punkterna 23 och 43). Se, beträffande undantaget för reprografi, dom VG Wort m.fl. (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, punkt 76).

48 — Se, beträffande undantaget för privatkopiering, dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkterna 46 och 49), dom Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, punkterna 27 och 28), dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkterna 24 och 25), och dom ACI Adam m.fl. (C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 52). Se, beträffande undantaget för reprografi, dom VG Wort m.fl. (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, punkterna 76 och 77).

utrustning och apparater och den omständigheten att dessa används för mångfaldigande av skyddade verk.[49] Det kan innebära att det blir nödvändigt att garantera en rätt till återbetalning av varje eventuellt felaktigt inbetald avgift, att denna rätt med framgång kan göras gällande och inte innebär att det är orimligt svårt att återfå den betalda avgiften.[50]

76. Den hänskjutande domstolens andra fråga ska besvaras mot bakgrund av vad som anförs ovan. Först ska schablonersättningen och den proportionella ersättningen prövas var för sig, och sedan ska systemet för rimlig kompensation prövas i sin helhet. Det kan nämligen inte uteslutas att schablonersättningen och den proportionella ersättningen var för sig uppfyller de krav som erinras om ovan, men att de när de båda tillämpas samtidigt är oproportionerliga och rubbar den skäliga avvägning som ska eftersträvas mellan intressena hos innehavarna av ensamrätten till mångfaldigande och intressena hos användarna av utrustningen och apparaterna för mångfaldigande.

77. I detta avseende ska det direkt framhållas att de båda ersättningarna, som är avsedda att finansiera den rimliga kompensation som föreskrivs i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29, ändå härrör från vitt skilda resonemang. Schablonersättningen, som tas ut på utrustning och apparater för reprografi, bygger på en värdering av den potentiella skada som rättsinnehavarna kan lida till följd av att utrustningen används och således på en förhandsbedömning av utrustningens kapacitet att vålla en sådan skada. Den proportionella ersättningen däremot, som tas ut på det deklarerade antalet mångfaldiganden av skyddade verk, bygger på att den faktiska skada som rättsinnehavarna lidit till följd av mångfaldigandena fastställs och därmed på att den faktiska skadan för rättsinnehavarna kvantifieras i efterhand.

a) Schablonersättningen

78. Den schablonersättning som införts i den belgiska lagstiftningen karakteriseras av två huvudsakliga särdrag. Den betalas av tillverkare, importörer eller förvärvare av utrustning och apparater för reprografi, bland annat sådana flerfunktionsskrivare som är aktuella i det nationella målet, då dessa släpps ut på marknaden. Storleken på ersättningen beräknas med hänsyn till den potentiella skada som rättsinnehavarna kan lida när utrustningen och apparaterna används för mångfaldigande av skyddade verk. Denna skada värderas utifrån den högsta kopieringshastigheten i svartvitt per minut.

79. Schablonersättningen utgör således i allt väsentligt en avgift på försäljning av all utrustning och alla apparater som kan användas för reprografi av skyddade verk som tas ut indirekt av köparna. Det finns nämligen skäl att framhålla att det inte bestritts att de tillverkare, importörer och gemenskapsinterna förvärvare av denna utrustning och dessa apparater för reprografi som funnits vara skyldiga att betala schablonersättningen, kan låta beloppet få genomslag på försäljningspriset i detaljistledet, så att avgiften i slutändan alltid betalas av de slutliga köparna, det vill säga de personer som kan använda utrustningen för att mångfaldiga bland annat skyddade verk, eller personer som tillhandahåller reprografitjänster och därmed ställer utrustningen till sådana personers förfogande och själva kan låta beloppet få genomslag på priset för dessa tjänster.

80. Såsom det har framhållits av den belgiska och den österrikiska regeringen, kan en sådan schablonersättning anses motiverad med hänsyn till de objektiva och praktiska svårigheterna med att identifiera dem som utför reprografi av skyddade verk och förplikta dem att betala en rimlig kompensation.

49 — Se, beträffande undantaget för privatkopiering, dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkterna 28 och 33).

50 — Se dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkterna 30–34).

81. Det ska i detta avseende understrykas att den omständigheten att det i den belgiska lagstiftningen även föreskrivs en proportionell ersättning för den faktiska användningen av utrustning och apparater för reprografi inte i sig styrker att det saknades skäl att införa schablonersättningen genom att påvisa att det inte förelåg några praktiska svårigheter med att ta ut en rimlig kompensation för reprografi av skyddade verk. Däremot är läget ett annat vad beträffar frågan huruvida det dubbla system för rimlig kompensation som införts av den belgiska lagstiftaren, det vill säga kumuleringen av schablonersättningen och den proportionella ersättningen, uppfyller kraven på skälig avvägning i direktiv 2001/29. Det ska jag undersöka nedan.

82. Faktum kvarstår att den schablonersättning som inrättats genom den belgiska lagstiftningen måste garantera den skäliga avvägning som krävs genom direktiv 2001/29, vilket tillför en tredje aspekt vid prövningen.

83. Denna skäliga avvägning kan för det första inte garanteras om det inte finns ett nödvändigt samband mellan en tillämpning av schablonersättningen på nämnda utrustning och apparater och den omständigheten att dessa används för mångfaldigande av skyddade verk.

84. I förevarande fall, i och med att schablonersättningen faktiskt ska erläggas vid utsläppandet på marknaden av all utrustning och alla apparater som kan användas för reprografi av skyddade verk, i den mening som avses i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29, måste det i princip förutsättas att ett sådant samband är fastställt. Såsom domstolen haft tillfälle att understryka i ett annat sammanhang, är det befogat att presumera att personer som förvärvat sådana flerfunktionsskrivare, som de som är aktuella i det nationella målet, utnyttjar alla funktioner fullt ut, så att den omständigheten att det är möjligt att använda utrustningen eller apparaterna för att göra kopior således är tillräcklig för att tillämpningen av schablonersättningen ska vara motiverad. [51]

85. Den skäliga avvägning som föreskrivs i direktiv 2001/29 innebär även att det måste prövas huruvida de olika nivåer på schablonersättningen som fastställts genom den belgiska lagstiftningen ligger inom unionsrättens gränser, i synnerhet proportionalitetsprincipen.

86. Såsom det erinras om ovan, har medlemsstaterna ett stort utrymme för skönsmässig bedömning, inte minst för att fastställa nivån på den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi. Medlemsstaternas handlingsutrymme är emellertid inte obegränsat. De måste använda relevanta kriterier, med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt fall, [52] och se till att de utnyttjar sitt utrymme för skönsmässig bedömning på ett sådant sätt att det inte inverkar negativt på den inre marknadens funktion och inte skadar de mål som eftersträvas genom direktiv 2001/29. [53] I den mån det ska finnas ett samband mellan den rimliga kompensationen och det system den bygger på och den skada som rättsinnehavarna lider till följd av de mångfaldiganden som utförs, ska de behöriga myndigheterna i princip fastställa kompensationsbeloppet utifrån den relativa betydelsen av det aktuella mediets kapacitet att mångfaldiga verk för privat bruk. [54]

87. I förevarande fall ankommer det på den hänskjutande domstolen att pröva om de olika taxor som fastställts genom den belgiska lagstiftningen, som är graderade utifrån den högsta kopieringshastigheten i svartvitt per minut för kopiatorer och som, när det gäller flerfunktionsskrivare, kan tredubbla försäljningspriset i detaljistledet, står i rimlig proportion till den potentiella skadan av att nämnda utrustning och apparater saluförs.

51 — Se, analogt med tillhandahållandet för privat bruk till fysiska personer av lagringsmedier som kan användas för mångfaldigande av skyddade verk, dom Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, punkterna 54–56), dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 41 och 42) och dom Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 24 och 25).

52 — Se dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkterna 21 och 22).

53 — Se särskilt skäl 31 i direktiv 2001/29.

54 — Se dom Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punkterna 21 och 27).

88. I det hänseendet är det riktigt, såsom den belgiska regeringen har gjort gällande, att kriteriet högsta kopieringshastighet i svartvitt per minut för kopiatorer, som ligger till grund för de olika avgifterna för schablonersättningen, är ett kriterium som, i viss mån, objektivt beaktar de sistnämndas kapacitet att orsaka skada. Omvänt är det även riktigt att priset på utrustningen och apparaterna inte är en objektiv faktor som kan beakta denna kapacitet.

89. Det är emellertid även riktigt att den potentiella skadan till följd av att en fysisk person för privat bruk köper en sådan flerfunktionsskrivare som de aktuella i det nationella målet på intet vis kan jämföras med den potentiella skada som följer av att samma skrivare förvärvas av en juridisk person, exempelvis ett offentligt bibliotek, för att användas av biblioteksper sonalen eller, i ännu högre grad, ställas till allmänhetens förfogande. Vid en jämförbar kopieringshastighet kan inte heller en flerfunktionsskrivares kapacitet till potentiell skada, med hänsyn just till dess många olika funktioner och användningssätt, på intet vis jämföras med den potentiella skadekapaciteten hos en maskin som är särskilt avsedd för masskopiering.

90. Den skäliga avvägning som föreskrivs i direktiv 2001/29, och som innebär att det vid fastställandet av schablonersättningens belopp inte helt och hållet får bortses från de element som utgör den skada som rättsinnehavarna lidit,[55] skulle onekligen garanteras bättre om hänsyn även togs till andra omständigheter som kan bedömas objektivt, utöver kriteriet om kopieringshastighet, exempelvis arten av eller ändamålet för den utrustning eller apparat som släppts ut på marknaden. Den belgiska regeringen har berört, men avvisat just de omständigheterna i sitt yttrande.

91. Lagstiftarens värdering av kapaciteten till potentiell skada hos utrustning och apparater för reprografi borde åtminstone grunda sig på andra objektiva och aktuella omständigheter, bland annat statistik, så att det kan fastställas ett visst samband mellan de olika nivåerna på schablonersättningen och omfattningen av den potentiella skadan för varje typ av utrustning och apparat.

92. I detta hänseende kan det anföras att taxan för flerfunktionsskrivare med en kopieringshastighet på mellan 20 och 39 svartvita kopior per minut, det vill säga 195,60 euro, i jämförelse med taxan för den proportionella ersättningen per kopia av ett skyddat verk för en person som har samarbetat, det vill säga 0,0201 euro, motsvarar ungefär 9 731 kopior av ett skyddat verk. Den belgiska regeringen har emellertid inte lämnat några uppgifter som styrker sannolikheten att en fysisk person som använder en flerfunktionsskrivare för privat bruk kan orsaka en sådan omfattande skada.

93. I förevarande fall bör det understrykas att den belgiska regeringen har gjort gällande att schablonersättningen inrättades på grundval av föregående studier som redogjordes för i rapport till konungen inför antagandet av kunglig förordning av den 30 oktober 1997. Rapporten innehöll aktuell statistik om de olika typerna av utrustning och apparater för reprografi som omfattades av schablonersättningen, och åtskillnad gjordes mellan kopiatorer, faxapparater, duplikatorer och offsetmaskiner. För varje typ angavs antalet använda apparater, genomsnittligt försäljningspris och antalet kopior som kunde göras. I rapporten angavs för övrigt att ”schablonersättningens belopp ska anpassas utifrån apparatens faktiska användning på marknaden”, i allt väsentligt på grundval av ”uppgifter som lämnas av företrädare för tillverkarna”. Detta beaktande av apparatens användning omsattes emellertid endast i en klassificering av utrustning och apparater för reprografi i sju kategorier som definierades utifrån kopieringshastigheten i svartvitt per minut.

94. Domstolen har för övrigt inte tillgång till de studier som upphovsrättsorganisationen i enlighet med artikel 26.1 i kunglig förordning av den 30 oktober 1997 ska utföra regelbundet och som ska innehålla ett visst antal exakta statistiska uppgifter, bland annat antalet kopior av skyddade verk som gjorts samt fördelningen per bransch.

55 — För att använda samma formulering som domstolen använde beträffande artikel 5.1 i rådets direktiv 92/100/EEG av den 19 november 1992 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om upphovsrätten närstående rättigheter (EGT L 346, s. 61). Se dom VEWA (C-271/10, EU:C:2011:442, punkt 37).

95. Det ankommer emellertid under alla omständigheter på den hänskjutande domstolen att pröva samtliga omständigheter i målet. Först och främst ska den hänskjutande domstolen pröva relevansen i det kriterium som den belgiska lagstiftaren valt för att fastställa nivåerna på schablonersättningen och dra slutsatserna av detta. Vidare ankommer det på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida de olika nivåerna på schablonersättningen kan anses vara rimliga i förhållande till omfattningen av den potentiella skadan för rättsinnehavarna till följd av att de flerfunktionsskrivare som är aktuella i det nationella målet släppts ut på marknaden.

96. Slutligen innebär den skäliga avvägning som krävs enligt domstolens praxis att det måste prövas huruvida den rimliga kompensationen under alla omständigheter ska åtföljas av en möjlighet att återfå schablonersättning som eventuellt betalats felaktigt. [56]

97. Det ska i detta avseende noteras att domstolen hittills endast har prövat ett sådant krav på återbetalning i ett mycket speciellt sammanhang, nämligen när en avgift tagits ut på försäljning av medier för mångfaldigande enligt undantaget för privatkopiering i artikel 5.2 b i direktiv 2001/29. De aktuella omständigheterna i det nationella målet kan emellertid inte helt jämställas med omständigheterna i målet Amazon.com International Sales m.fl.

98. Visserligen kan flerfunktionsskrivare, i likhet med de medier för mångfaldigande som var aktuella i det sistnämnda målet, genom sin art användas för många olika ändamål, varav vissa, såsom utskrift av personliga handlingar, inte har något som helst med reprografi av skyddade verk att göra. Följaktligen vore det inte förenligt med den skäliga avvägning som föreskrivs i direktiv 2001/29 att kräva en sådan avgift av personer som endast använder flerfunktionsskrivare för ändamål som inte har med reprografi av skyddade verk att göra.

99. Det finns emellertid skäl att även ha i åtanke att undantaget för privatkopiering, såsom det erinrades om vid prövningen av den första tolkningsfrågan, omfattar ett snävare område med avseende på person än tillämpningsområdet för undantaget för reprografi. Undantaget för privatkopiering gäller endast för fysiska personer som önskar utföra kopior av skyddade verk för privat bruk, vilket innebär att det är relativt enkelt att inrätta ett uppbördssystem för privatkopiering på alla inspelningsmedier med en mekanism som möjliggör återbetalning till personer som rättmätigen begär det.

100. Däremot ska en rimlig kompensation i princip alltid utgå när skyddade verk mångfaldigas enligt undantaget för reprografi, oavsett vem som utför mångfaldigandet. Såsom den österrikiska regeringen gjort gällande är det förenat med avsevärda praktiska svårigheter att kontrollera hur fysiska och juridiska personer som förvärvat en flerfunktionsskrivare använder denna för att mångfaldiga skyddade verk. Det är just dessa svårigheter som ligger till grund för att en schablonersättning kan medges.

101. Följaktligen kan den omständigheten att schablonersättningen inte åtföljs av en återbetalningsmekanism i sig inte anses påverka den skäliga avvägning som föreskrivs i direktiv 2001/29. En helt annan fråga är huruvida avsaknaden av en mekanism för återbetalning av schablonersättningen till personer som anmodas att betala den proportionella ersättningen kan inverka på nämnda mekanism. Den frågan ska jag ta ställning till nedan.

b) Den proportionella ersättningen

102. Den proportionella ersättning som inrättats genom den belgiska lagstiftningen utgör i allt väsentligt en avgift på den faktiska användningen eller utnyttjandet av all utrustning och alla apparater som kan användas för reprografi av skyddade verk, exempelvis sådana flerfunktionsskrivare som är aktuella i det nationella målet. Avgiftens storlek fastställs i princip med hänsyn till den verkliga skada

56 — Se dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkterna 30–32).

som rättsinnehavarna faktiskt har lidit till följd av denna användning eller detta utnyttjande. Avgiften ska nämligen betalas antingen direkt av de förvärvare/användare av utrustningen och apparaterna för reprografi som utför mångfaldigandet av skyddade verk, eller indirekt av dessa personer genom att de som tillhandahåller sådan utrustning eller sådana apparater låter kostnaden för avgiften få genomslag på priset för tillhandahållandet. Dessutom ska avgiftsbeloppet fastställas, i slutet av en given period, på grundval av de deklarationer som användarna av utrustningen och apparaterna för reprografi själva ska inge. I dessa deklarationer ska det uppges hur många kopior av skyddade verk som utförts under den aktuella perioden eller andra nödvändiga uppgifter i detta avseende.

103. Vid en första anblick kan det följaktligen tyckas att den belgiska lagstiftaren, genom att således direkt eller indirekt lägga kostnaden för den proportionella ersättningen på användarna av utrustningen och apparaterna för reprografi i förhållande till antalet kopior av skyddade verk som de framställer, säkerställer en rättvis uppbörd, såväl för rättsinnehavarna som för nämnda användare, av den kompensation som föreskrivs i direktiv 2001/29 och därmed uppfyller kraven på skälig avvägning i direktivet.

104. Det ska emellertid understrykas att parterna är oense om tillämpningsområdet med avseende på person för den proportionella ersättningen. Den belgiska regeringen har nämligen gjort gällande att den inte ska betalas av de enskilda användarna av utrustning och apparater för reprografi, dock utan att anföra några omständigheter som styrker detta påstående som inte följer av den belgiska lagstiftningen. Reprobel bekräftade vid förhandlingen att den proportionella ersättningen endast avkrävdes stora användare eller så kallade copy shops, det vill säga de som yrkesmässigt använder sig av kopior i omfattande mängd, och angav att det vore såväl praktiskt som rättsligt omöjligt att ta ut ersättningen, eftersom den övervakning som det skulle kräva skulle strida mot rätten till respekt för privatlivet. Epson, däremot, anser att avgiften ska tas ut oberoende av användare eller i vilket syfte mångfaldigandet utförs.

105. Det ska i detta avseende framhållas att det inte är domstolens sak att tolka den nationella lagstiftningen. Domstolen kan endast återförvisa prövningen av denna punkt till den hänskjutande domstolen. Mot bakgrund av medlemsstaternas utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att fastställa vem som ska betala den rimliga kompensationen, bör den slutsats som den hänskjutande domstolen drar i detta hänseende endast påverka bedömningen av huruvida ett samtidigt uttag av schablonersättningen och den proportionella ersättningen är förenligt med kraven i direktiv 2001/29.

106. Det finns emellertid skäl att framför allt uppmärksamma hur storleken på den proportionella ersättningen fastställs, vilket varierar beroende på om användaren samarbetar. Epson och kommissionen har i synnerhet gjort gällande att detta samarbete inte har något samband med skadan, vilket betyder att den proportionella ersättningen är oproportionerlig och rubbar den skäliga avvägning som föreskrivs i direktiv 2001/29.

107. Det ska i detta hänseende återigen erinras om att medlemsstaterna har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att fastställa såväl storleken på den rimliga kompensationen som formerna för dess uppbörd. Icke desto mindre måste skillnaderna i taxor för dem som ska betala den proportionella ersättningen, beroende på huruvida de samarbetar vid uppbörden eller ej, motiveras genom ett kriterium som är objektivt, skäligt och proportionerligt i förhållande till det eftersträvade målet.

108. Den proportionella ersättningen, som är avsedd att finansiera den rimliga kompensation som föreskrivs i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29, bygger på att antalet kopior av skyddade verk som framställts av användarna av utrustning och apparater för reprografi under en viss period fastställs. Således är den i högsta grad beroende av användarnas samarbete.

109. Mot bakgrund av syftet med ersättningen, vilka medel som lagligen kan användas för att nå detta syfte och de möjliga kostnaderna för detta, tycks det inte i sig helt godtyckligt eller uppenbart oskäligt att anpassa storleken på den proportionella ersättningen för varje mångfaldigande efter användarens samarbete.

110. Den belgiska regeringen har emellertid inte lämnat någon förklaring avseende omständigheter som kan motivera skillnaden mellan de tillämpliga beloppen, vilka kan mer än fördubblas. Varken i upphovsrättslagen eller i kunglig förordning av den 30 oktober 1997, och inte heller i rapporten till konungen inför nämnda förordning, anges något som syftar till att visa att denna skillnad är objektivt motiverad av merkostnader för uppbörden av den proportionella ersättningen för det fallet att den ersättningsskyldige inte samarbetar, en punkt som ändå framhölls av Conseil d'État i yttrande av den 9 juli 1997 över förslaget till kunglig förordning som sedan antogs den 30 oktober 1997. [57]

111. Det ankommer emellertid på den hänskjutande domstolen att, med hänsyn till de förklaringar som i förekommande fall lämnats av den belgiska regeringen, pröva huruvida denna skillnad i belopp är objektivt motiverad och proportionerlig till det eftersträvade målet.

c) Systemet med dubbel ersättning i dess helhet

112. Det återstår att pröva huruvida direktiv 2001/29 ska tolkas så, att det utgör hinder för ett sådant dubbelt system för både schablonersättning och proportionell ersättning som inrättats av den belgiska lagstiftaren. Närmare bestämt ska det prövas huruvida det kan anses lagenligt, mot bakgrund av kraven på en skälig avvägning i direktiv 2001/29, att även avkräva personer som använder utrustning eller en apparat för reprografi en proportionell ersättning, som beräknas utifrån antalet kopior av skyddade verk som de faktiskt har utfört under en given period och som således ska kompensera för den faktiska skada som rättsinnehavarna lidit, samtidigt som samma personer direkt eller indirekt redan får anses ha betalat en schablonersättning, som togs ut vid försäljningen av den använda utrustningen eller apparaten.

113. Det bör i detta avseende omedelbart erinras om att medlemsstaterna, såsom det följer av resonemanget ovan och i den mån såväl formerna för uppbörden som storleken på den rimliga kompensationen omfattas av medlemsstaternas utrymme för skönsmässig bedömning, i princip har rätt att finansiera den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi genom att ta ut antingen en schablonersättning eller en proportionell ersättning, såvitt dessa inte inverkar på den skäliga avvägning som föreskrivs i direktiv 2001/29 mellan intressena hos innehavarna av ensamrätten till mångfaldigande och intressena hos användarna av utrustningen eller apparaterna för reprografi.

114. Att däremot kumulera uppbörden och av samma person ta ut en schablonersättning vid förvärvet av utrustning eller en apparat för reprografi och en proportionell ersättning för den faktiska användningen av nämnda utrustning eller apparat för mångfaldigandet av skyddade verk, kan i princip inte medges mot bakgrund av kraven på skälig avvägning i direktiv 2001/29. [58]

115. I och med att den belgiska lagstiftningen föreskriver att en proportionell ersättning ska tas ut, och att denna ska motsvara den verkliga skadan för rättsinnehavarna till följd av den faktiska användningen av utrustning och apparater för reprografi för mångfaldigande av skyddade verk, kan det i princip inte anses uppfylla kraven på skälig avvägning i direktiv 2001/29 att samma person även ska betala en schablonersättning, motsvarande den potentiella skada som rättsinnehavarna anses lida till följd av försäljningen av samma utrustning och apparater.

57 — Se kommentar till artikel 6, *Moniteur belge* av den 7 november 1997, s. 29910.

58 — Det är även viktigt att i detta hänseende framhålla att den belgiska regeringen inte anfört några omständigheter som objektivt kan motivera att enbart juridiska personer är skyldiga att betala en kumulerad schablonersättning och proportionell ersättning, till skillnad mot fysiska personer, som inte är skyldiga att betala någon proportionell ersättning.

116. Även om medlemsstaterna förvisso, såsom redan har påpekats upprepade gånger,[59] har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att fastställa form, finansiering, uppbörd och eventuell nivå på den rimliga kompensationen enligt direktiv 2001/29, är det utrymme de tillerkänts inte obegränsat, och de lösningar som väljs måste i alla händelser säkerställa den skäliga avvägning som fordras enligt nämnda direktiv. De nationella lagstiftaren får härvid i synnerhet inte åsidosätta icke-diskrimineringsprincipen eller agera godtyckligt. Genom att under vissa omständigheter ålägga de personer som för att mångfaldiga skyddade verk använder utrustning eller apparater för reprografi som de förvärvat en skyldighet att erlägga både en schablonersättning och en proportionell ersättning underlåter den belgiska lagstiftaren, utan att detta är motiverat, att göra en sådan skälig avvägning mellan upphovsrättsinnehavarnas och nämnda personers rättigheter och intressen som den är skyldig att göra.

117. Denna proportionella ersättning, som är den bästa garantin för den skäliga avvägning som föreskrivs i direktiv 2001/29, i den mån den fastställs utifrån den i princip verkliga skada som rättsinnehavarna faktiskt lidit, kan endast tas ut under förutsättningen att det är fastställt att ersättningsbeloppet bestämts med faktiskt hänsyn till den schablonersättning som redan betalats eller på villkoret att den ersättningsskyldige antingen samtidigt eller i efterhand kan få tillbaka den schablonersättning som vederbörande betalade direkt vid köpet av den utrustning eller apparat för reprografi som använts eller att avdrag görs för det belopp som vederbörande betalat indirekt som schablonersättning.

118. I varje annat fall blir nämligen den i det närmaste ofrånkomliga följden att en och samma person tvingas finansiera den rimliga kompensation som föreskrivs i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 två gånger, vilket inte skulle vara förenligt med den skäliga avvägning som föreskrivs i samma direktiv. Ingenting som anförts eller som framgår av handlingarna i målet ger emellertid grund för domstolen att konstatera att den belgiska lagstiftning som är aktuell i det nationella målet uppfyller något av dessa villkor. Det ankommer dock på den nationella domstolen att utföra den nödvändiga prövningen i detta avseende och dra de slutsatser som följer därav.

d) Slutsatser

119. Resonemanget ovan föranleder följande tre slutsatser.

120. Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den i princip inte utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den aktuella i det nationella målet, i vilken föreskrivs att en schablonersättning, som ska betalas av tillverkare, importörer eller köpare, ska tas ut på utrustning och apparater för reprografi som släpps ut på marknaden för att finansiera den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi enligt samma bestämmelse. Detta gäller under förutsättningen att denna avgift tas ut på ett konsekvent och icke-diskriminerande sätt, att de sistnämnda kan låta det belopp som de ska betala få genomslag på priset för användarna av nämnda utrustning och apparater och att ersättningsbeloppet är skäligt i förhållande till omfattningen av den potentiella skada som rättsinnehavarna kan lida till följd av detta utsläppande på marknaden, vilket ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

121. Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den i princip inte utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den aktuella i det nationella målet, i vilken föreskrivs att en proportionell ersättning, som ska betalas av fysiska eller juridiska personer som använder utrustning och apparater för reprografi för att mångfaldiga skyddade verk eller av dem som ställer sådan utrustning och sådana apparater till andras förfogande och som får låta kostnaden för ersättningen bäras av användarna, ska tas ut, för att finansiera den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi enligt samma

59 — Se, bland annat, punkterna 38 och 70 ovan.

bestämmelse, och fastställas genom att antalet utförda kopior multipliceras med en eller flera taxor. Detta gäller under förutsättningen att denna ersättning tas ut på ett konsekvent och icke-diskriminerande sätt och att differentieringen av de tillämpade taxorna grundar sig på objektiva, skäliga och proportionerliga kriterier, vilket ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

122. Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den utgör hinder för en sådan lagstiftning som den aktuella i det nationella målet, i vilken föreskrivs, för finansieringen av den rimliga kompensation för undantaget för reprografi enligt samma bestämmelse, kumulerad uppbörd hos en och samma person av en schablonersättning på köp av utrustning eller en apparat för reprografi följt av en proportionell ersättning på användningen av denna utrustning för mångfaldigande av skyddade verk, utan att det beträffande den proportionella ersättningen tas hänsyn till det belopp som betalats i schablonersättning och utan att det föreskrivs någon möjlighet för vederbörande att få tillbaka eller beviljas ett avdrag för den betalda schablonersättningen.

VI – **Mottagare av kompensationen (fråga 3)**

123. Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att medlemsstaterna får tilldela hälften av den rimliga kompensation som föreskrivs i denna bestämmelse till förläggare av verk som skapats av upphovsmännen utan att förläggarna har någon skyldighet att, ens indirekt, låta en del av denna kompensation komma de senare till godo.

124. I artikel 2 a i direktiv 2001/29 anges att medlemsstaterna ska föreskriva en ensamrätt enbart för upphovsmän att tillåta eller förbjuda direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent, mångfaldigande, oavsett metod och form, helt eller delvis av deras verk.

125. Förläggare ingår således inte bland innehavarna av den ensamrätt till mångfaldigande som skyddas genom direktiv 2001/29, till skillnad mot, exempelvis, fonogramframställare eller framställare av de första upptagningarna av filmer, vilka avses i artikel 2 c respektive 2 d i nämnda direktiv, vilkas investeringar för att skapa sådana varor som fonogram, filmer eller multimedieprodukter anses vara betydande och därmed kan motivera ett tillfredsställande rättsligt skydd. [60]

126. Det ska även framhållas att medlemsstaterna enligt artikel 4.1 i direktiv 2001/29 ska garantera enbart upphovsmän en ensamrätt att tillåta eller förbjuda all slags spridning till allmänheten, genom försäljning eller på annat sätt, av originalet av deras verk eller av kopior av detta.

127. Förläggare kan följaktligen i princip inte vara berättigade till rimlig kompensation för det undantag från nämnda ensamrätt till mångfaldigande som föreskrivs i artikel 5.2 a och 5.2 b i direktiv 2001/29, vilken endast ska betalas ut till de rättsinnehavare som avses i artikel 2 i nämnda direktiv eller som åtminstone endast ska komma rättsinnehavarna till godo.

128. Domstolen har funnit att direktiv 2001/29 inte innebär att medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa att de som har rätt till rimlig kompensation erhåller hela denna kompensation och att det inte heller innehåller något förbud för medlemsstaterna att inom ramen för det stora utrymme för skönsmässig bedömning som de förfogar över föreskriva att en del av denna kompensation ska erhållas i form av indirekt kompensation, genom sociala inrättningar och kulturinstitutioner till förmån för dem som har rätt till kompensationen. Detta gäller emellertid under förutsättning att dessa inrättningar faktiskt verkar till förmån för nämnda rättsinnehavare och att de drivs på ett icke-diskriminerande sätt. [61]

60 — Se skäl 10 i direktiv 2001/29.

61 — Se dom Amazon.com International Sales m.fl. (C-521/11, EU:C:2013:515, punkterna 49, 50 och 53).

129. Ett sådant system för indirekt uppbörd av den rimliga kompensationen motsvarar ett av målen med det tillfredsställande rättsliga skydd av de immateriella rättigheterna som avses i direktiv 2001/29, vilket, såsom det följer av skälen 10 och 11, är att se till att det europeiska kulturskapandet och den europeiska kulturproduktionen får nödvändiga resurser för att kunna fortsätta med sin skapande och konstnärliga verksamhet och att värna om skapande och utövande konstnärers självständighet och värdighet. [62]

130. Förläggare kan emellertid inte jämställas med sociala inrättningar och kulturinstitutioner till förmån för upphovsmän, och det har inte anförts – än mindre styrkts – att den ersättning som betalats ut till förläggare faktiskt i slutändan kommit upphovsmännen till godo.

131. Följaktligen ska artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 tolkas så, att den utgör hinder för att medlemsstaterna tilldelar en del av den rimliga kompensation som föreskrivs i denna bestämmelse till förläggare av verk som skapats av upphovsmän, utan att de förstnämnda är skyldiga att åtminstone indirekt se till att den delen kommer de sistnämnda till godo.

132. Den belgiska regeringen och Reprobel har emellertid anfört att den ersättning som ska betalas ut till förläggare utgör en kompensation av sitt eget slag som av den belgiska lagstiftaren har inrättats i utkanten av tillämpningsområdet för direktiv 2001/29 av särskilda kulturpolitiska skäl.

133. I detta avseende ska det först och främst framhållas att den belgiska regeringen aldrig har gjort gällande att denna rimliga kompensation av sitt eget slag härrör från skäl 36 i direktiv 2001/29 [63] eller att den exempelvis skulle vara en ersättning för skada till följd av ”särskilda fall av mångfaldigande, utan direkt eller indirekt ekonomisk eller kommersiell vinning, av bibliotek, utbildningsanstalter eller museer som är tillgängliga för allmänheten eller av arkiv”, enligt vad som avses i artikel 5.2 c i nämnda direktiv.

134. Vidare finns det skäl att understryka att den tolkning av den belgiska lagstiftningen som gjorts gällande av Reprobel och den belgiska regeringen, vilken inte framgår av beslutet om hänskjutande, huvudsakligen stöder sig på förarbetena till kunglig förordning av den 30 oktober 1997. I den rapport till konungen som föregick nämnda förordning anges nämligen i punkt 2.1 att de ursprungliga innehavarna av rätten till ersättning är upphovsmän och förläggare, och i artikel 6 första stycket i upphovsrättslagen definieras upphovsmannen som den fysiska person som skapat ett verk. [64] Det anges även att det, trots att upphovsrättslagen inte innehåller någon definition av en förläggare, föreskrivs i den lagen att förläggaren inledningsvis ska ha rätt till ersättning, vilket inte kan jämställas med upphovsrätt.

135. Det kan även påpekas att Conseil d’État i yttrande av den 9 juli 1997 över förslaget till kunglig förordning som sedan antogs den 30 oktober 1997, för sin del endast framhöll att den ersättning som föreskrivs i artikel 59 i upphovsrättslagen för mångfaldigandet av skyddade verk ska betalas ut till upphovsmän och förläggare vars verk faktiskt har mångfaldigats och delas lika mellan upphovsmän och förläggare, i enlighet med artikel 61 tredje stycket i upphovsrättslagen.

136. Den belgiska lagstiftaren har således genom artiklarna 59–61 i upphovsrättslagen inrättat både den rimliga kompensation som föreskrivs i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 till förmån för upphovsmän och en särskild ersättning till förmån för förläggare. Båda dessa ersättningar tas ut samtidigt och på samma sätt.

62 — Ibid., punkt 52.

63 — I detta skäl anges att ”[m]edlemsstaterna får bestämma om rimlig kompensation till rättsinnehavare även när de tillämpar de frivilliga bestämmelserna om undantag eller inskränkningar för vilka någon sådan kompensation inte erfordras”.

64 — Se avsnitt II – Mekanismer för tvångslicensiering, punkt 2.1, s. 29878.

137. Mot bakgrund av dessa påståenden finns det skäl att erinra om att det vid en begäran om förhandsavgörande inte ankommer på domstolen vare sig att tolka nationell rätt eller, i än mindre grad, att pröva riktigheten av en medlemsstats tolkning av den egna inhemska lagstiftningen. Det är således den hänskjutande domstolen som ska fastställa huruvida den nationella lagstiftningen verkligen föreskriver en särskild ersättning för förläggare, som inte är samma ersättning som den rimliga kompensation som ska betalas ut till upphovsmän i enlighet med artikel 5.2 a i direktiv 2001/29.

138. Ur den synvinkeln får den hänskjutande domstolens tredje fråga anses vara huruvida direktiv 2001/29 ska tolkas så, att det utgör hinder för att medlemsstaterna, utöver vad som föreskrivs i direktivet, inrättar en sådan särskild ersättning till förmån för förläggare av skyddade verk som den aktuella i det nationella målet.

139. Jag anser att denna fråga i princip ska besvaras nekande, dock med ett klargörande.

140. Direktiv 2001/29, som, i enlighet med vad som anges i rubriken, endast utgör en harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter, innehåller nämligen ingen bestämmelse som förhindrar att medlemsstaterna inrättar en sådan särskild ersättning till förmån för förläggare som avses i det nationella målet för att kompensera för den skada som dessa kan lida till följd av att utrustning och apparater för reprografi saluförs och används.

141. Det enda tänkbara fallet där bedömningen skulle kunna bli en annan är om det fastställs att denna särskilda ersättning till förmån för förläggare inverkar negativt på den rimliga kompensation som upphovsmän har rätt till enligt direktiv 2001/29. I och med att medlemsstaterna har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när de ska fastställa bland annat storleken på den rimliga kompensation som föreskrivs i artikel 5.2 a och 5.2 b i direktiv 2001/29 ska det emellertid framhållas att det inte framgår av handlingarna i målet och att det inte heller gjorts gällande att uppbörden och utbetalningen av den särskilda ersättningen till förläggare sker på bekostnad av den rimliga kompensationen till upphovsmän.

142. Det ankommer emellertid på den nationella domstolen att göra den nödvändiga prövningen i detta avseende.

143. Direktiv 2001/29 ska följaktligen tolkas så, att det inte utgör hinder för att medlemsstaterna inrättar en särskild ersättning till förmån för förläggare, avsedd att kompensera för den skada som förläggarna lider till följd av att utrustning och apparater för reprografi saluförs och används, förutsatt att uppbörden och utbetalningen av denna ersättning inte sker på bekostnad av den rimliga kompensation som ska gå till upphovsmän i enlighet med artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29. Det ankommer på den nationella domstolen att göra de nödvändiga bedömningarna i detta avseende.

VII – **Uppbörden av den rimliga kompensationen på notblad (fråga 4)**

144. Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att det är tillåtet för medlemsstaterna att inrätta ett uppbördssystem för en rimlig kompensation som kan omfatta kopiering av notblad och mångfaldigande som utgör intrång.

145. För att kunna besvara denna fråga är det nödvändigt att skilja på reprografi av notblad och reprografi av exemplar vars framställning utgör intrång.

146. I dom ACI Adam m.fl.[65] angav domstolen nämligen först och främst att artikel 5.2 b i direktiv 2001/29, jämförd med artikel 5.5, skulle tolkas så, att den utgör hinder för nationell lagstiftning, som den i fråga i det nationella målet, som inte skiljer mellan lagliga och olagliga källor vid mångfaldigande för privat bruk. Denna dom bekräftades sedan genom dom Copydan Båndkopi.[66] Jag anser att artikel 5.2 a i direktiv, analogt och av samma skäl, ska tolkas på samma sätt när det gäller reprografi av exemplar vars framställning utgör intrång.

147. Vidare utesluter artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 uttryckligen notblad från tillämpningsområdet för undantaget för reprografi. Direktiv 2001/29 kan följaktligen inte, av skäl som i sak är identiska med de skäl som anfördes av domstolen i dom Copydan Båndkopi,[67] tolkas så, att det tillåter medlemsstaterna att införa ett system för uppbörd av rimlig kompensation som kan omfatta kopiering av notblad.

148. Följaktligen föreslår jag att domstolen ska ange att artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den utgör hinder för att medlemsstaterna inför ett system för uppbörd av rimlig kompensation som kan omfatta kopiering av notblad och mångfaldigande som utgör intrång.

VIII – **Förslag till avgörande**

149. Följaktligen föreslår jag att domstolen som svar på de fyra tolkningsfrågor som ställts av Cour d'appel de Bruxelles ska fastslå följande:

1) Artikel 5.2 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället ska tolkas så, att medlemsstaterna, för att finansiera den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi enligt denna bestämmelse, inte har någon skyldighet – men väl en möjlighet – att inrätta ett system för uppbörd av en avgift på flerfunktionsskrivare och/eller deras användning som är differentierad utifrån egenskapen hos den person som använder dessa skrivare och/eller i vilket syfte de används, förutsatt att nämnda kompensation fortfarande är proportionerlig till den skada som rättsinnehavarna lider till följd av införandet av detta undantag och att denna differentiering vilar på objektiva, klara och tydliga och icke-diskriminerande kriterier.

2) Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den i princip inte utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den som är aktuell i det nationella målet, i vilken föreskrivs, för att finansiera den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi enligt samma bestämmelse,

   — att en schablonersättning, som ska betalas av tillverkare, importörer eller köpare, ska tas ut på utrustning och apparater för reprografi som släpps ut på marknaden. Detta gäller under förutsättningen att denna avgift tas ut på ett konsekvent och icke-diskriminerande sätt, att de sistnämnda kan låta det belopp som de ska betala få genomslag på priset för användarna av nämnda utrustning och apparater och att ersättningsbeloppet är skäligt i förhållande till omfattningen av den potentiella skada som rättsinnehavarna kan lida till följd av detta utsläppande på marknaden, vilket ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

   — att en proportionell ersättning, som ska betalas av fysiska eller juridiska personer som använder utrustning och apparater för reprografi för att mångfaldiga skyddade verk eller av dem som ställer sådan utrustning och sådana apparater till andras förfogande och som får låta kostnaden för ersättningen bäras av användarna, ska fastställas genom att antalet utförda kopior multipliceras med en eller flera taxor. Detta gäller under förutsättningen att denna

65 — Mål C-435/12 (EU:C:2014:254, punkterna 20–58).

66 — Mål C-463/12 (EU:C:2015:144, punkterna 74–79).

67 — Mål C-463/12 (EU:C:2015:144, punkterna 74–79).

ersättning tas ut på ett konsekvent och icke-diskriminerande sätt och att differentieringen av de tillämpade taxorna grundar sig på objektiva, skäliga och proportionerliga kriterier, vilket ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska däremot tolkas så, att den utgör hinder för en sådan lagstiftning som den som är aktuell i det nationella målet, i vilken det föreskrivs, för att finansiera den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi enligt samma bestämmelse, kumulerad uppbörd hos en och samma person av en schablonersättning på köp av utrustning eller en apparat för reprografi följt av en proportionell ersättning på användningen av denna utrustning för mångfaldigande av skyddade verk, utan att det beträffande den proportionella ersättningen tas hänsyn till det belopp som betalats i schablonersättning och utan att det föreskrivs någon möjlighet för vederbörande att få tillbaka eller beviljas ett avdrag för den betalda schablonersättningen.

3) Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den utgör hinder för att medlemsstaterna tilldelar en del av den rimliga kompensation som föreskrivs i denna bestämmelse till förläggare av verk som skapats av upphovsmän, utan att de förstnämnda är skyldiga att åtminstone indirekt se till att den delen kommer de sistnämnda till godo.

Direktiv 2001/29 ska emellertid tolkas så, att det inte utgör hinder för att medlemsstaterna inrättar en särskild ersättning till förmån för förläggare, avsedd att kompensera för den skada som förläggarna lider till följd av att utrustning och apparater för reprografi saluförs och används, förutsatt att uppbörden och utbetalningen av denna ersättning inte sker på bekostnad av den rimliga kompensation som ska gå till upphovsmän i enlighet med artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29. Det ankommer på den nationella domstolen att göra de nödvändiga bedömningarna i detta avseende.

4) Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den utgör hinder för att medlemsstaterna inför ett system för uppbörd av rimlig kompensation som kan omfatta kopiering av notblad och exemplar vars framställning utgör intrång.